

Parashat Behaalotcha **The Beginning of the End** **Rabbi Shai Finkelstein**

במדבר פרק יב פסוק א

וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה עַל-אֲדֹת הָאִשָּׁה הַכֹּשִׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי-אִשָּׁה בְּשִׁית לָקַח:

ספרי זוטא (הורוביץ) במדבר פרשת בהעלותך פרק יב פסוק א

ר' שמעון אומר אף צפורה פתחה בדברים ואמרה למרים ומרים אמרה לאהרן ואהרן הוסיף על דבריהם ונשאו ונתנו בדברים ומה היו הדברים אמרו כיון שנתמנו הזקנים הדליקו כל ישראל נרות ועשו שמחה בשביל שעלו שבעים זקנים לשררה וכיון שראת מרים הנרות אמרה אשרי אלו ואשרי נשותיהן אמרה לה צפורה אל תאמרי אשרי נשותיהן אלא אוי לנשותיהן שמיום שדבר הקדוש ברוך הוא עם משה אחיך לא נזדקק לי מיד הלכה מרים אצל אהרן והיו נושאים ונותנים בדבר שנ' ותדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה על עסקי פרישתו מן האשה אמרו גיתן הוא משה וכי לא דבר הקדוש ברוך הוא אלא עמו בלבד כבר דבר עם נביאים הרבה ועמנו ולא פירשנו מנשותינו כמו שפירש שנ' הרק אך במשה דבר ה'.

בכור שור במדבר פרק יב פסוק א

על אודות האשה הכושית אשר לקח. לפי הפשט: שהיו אומרים, "וכי לא מצא משה אשה מבנות ישראל שיקח לו לאשה, שהלך לקחת לו מבנות הכושים שהם ערלים, וכי בשביל שהקב"ה מדבר עמו מתגאה, שאינו רוצה לישא אשה מבנות ישראל שבקש אשה במרחק?

רש"ר הירש פרק יב פסוק א

המלים הרק אך - במשה דבר ה' מורות בבירור שיש קשר הדוק בין נבואת משה לבין העובדה "כי - אשה כשית לקח", ונאמר בהן באורח חד - משמעי שמשה לקח "אשה כשית" משום שה' דיבר בו. ואילו מרים ואהרן היו סבורים שהעובדה שה' דיבר במשה אין בה כדי להצדיק את לקיחת ה"אשה כשית", שהרי משה לא היה היחיד שה' דיבר בו; וכל השאר - כולל מרים ואהרן עצמם - לא לקחו "אשה כשית", אף על פי שגם הם זכו לנבואה. והנה הדבר הוא מחוץ לכל אפשרות סבירה שמשה - או מי שהוא בעולם - ישא אשה כושית מפני שזכה לנבואה מאת ה'! והואיל וכל ההקשר מורה שנבואת משה היתה העילה לכך "כי אשה כשית לקח", הרי על כרחנו אנחנו אומרים שמלים אלה לא באו לומר, שהוא נשא אשה מארץ כוש! אם נחפש עתה בכל המקרא, מה היחס שבין נבואה לבין ענייני אישות, נמצא רק מקום אחד שיש בו הוראה ברורה על כך: בשמות יט, טו נצטווה העם לפרוש מן האשה כדי שיהיה ראוי לשמוע את דבר ה' פנים בפנים. פרישה זו היתה תנאי מוקדם מהותי לנבואה, ולפיכך היא כלולה מאליה בהוראה הכללית: "וקדשתם וגו' והיו נכונים" וגו' (שם פסוקים י, יא). ואכן כך נמסר גם בספרי: מרים ואהרן גינו את משה על שום שפרש מן האשה. עובדה זו נודעה להם רק עתה, כאשר שרתה רוח הנבואה על שבעים הזקנים, והם ראו בכך עוול כלפי האשה; כי היו סבורים שנבואת משה לא חייבה אותו לפרוש מן האשה, שהרי הם עצמם וכן האבות שלפניהם זכו לשמוע את דבר ה' מבלי שחיי האישות ייפגעו על ידי כך. אך הם לא ראו את ההבדל שבין מעלת משה לבין מעלתם והם לא הכירו את ההוראות שניתנו אחרי מתן תורה: לעם נאמר "שובו לכם לאהליכם" (דברים ה, כז), ובכך הורשה לחזור לחיי המשפחה ולקיים יחסי אישות; ואילו משה נצטווה להישאר בפרישות, שהרי נאמר לו "ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך" וגו' (שם כח). כל ההקשר מורה בלא צל של ספק שזו היא משמעות הפסוק שלנו. סיוע לפירוש זה ימצא עוד בעובדה הבאה. כל מקום שהביטוי על - אדות מצוי בתורה בהקשר דומה, הרי הוא מתייחס תמיד לאדם או לחפץ הסובל מקיפוח ומבקשים עתה לדרוש את טובתו. כך בראשית כא, יא: "וירע וגו' על אודת בנו"; שם כה: "והוכח וגו' על אדות באר"; שמות יח, ח: "אשר עשה ה' לפרעה וגו' על אודת ישראל". וכן יש לומר גם כאן ב"אשה הכשית": התלונה איננה עליה, אלא לטובתה.

הנצי"ב, העמק דבר פרק יב פסוק א

לפי הפשט משמעות כושית גויה, אלא שנתגיירה, וכסבורים אהרן ומרים דמשום הכי פירש משה ממנה, משום שאינה לפי כבודו של משה, שתהיה אשתו שלא מיחוסי ישראל, ודברו בזה שמכל מקום אינו נכון, אחר שכבר לקח וידע שהיתה גויה ולא הטעתו, ואם כן אינו ראוי לצערה ולפרוש ממנה.